

LITTERATUR

SHROCK, ROBERT R.: *Sequence in layered rocks*. — McGraw-Hill Book Company. New York 1948. 507 sider. 7,50 dollars.

Formålet med boken er å beskrive alle slike egenskaper ved lagdelte bergarter som kan brukes til å bestemme hva som opprinnelig er opp og ned i lagrekken etter foldninger o. l. Med sitt rike illustrasjonsmateriale og talløse eksempler hentet fra de fleste deler av geologien og de fleste deler av verden, med en bibliografi på 737 nummere (nesten utelukkende fra engelsktalende land), bringer den stoff av interesse for både geologer og paleontologer, inklusive paleobotanikere.

O v e A r b o H ø e g.

OSKAR KUHN : *Lehrbuch der Paläozoologie*. — 326 sider, 224 bilder. Schweizerbart, Stuttgart 1949.

Det er lenge siden sist at en ny tysk lærebok i paleozoologi så dagens lys. Man er derfor spent når man får Kuhn's bok i hånden. Det første inntrykk er ganske tiltalende — boka er passe stor, pent trykt, rikelig illustrert. Men dessverre er man ikke kommet langt i lesningen før man begynner å undres, og jo lengere man leser desto mer forbløffet blir man. Og når man er ferdig kan man bare beklage at den overhodet er blitt offentliggjort.

I forordet fremhever forfatteren at det er kjensgjerningene som er grunnlaget for enhver vitenskap, og at morfologi (typologi) og systematikk er av sentral betydning for paleozoologi. Paleobiologi og fylogenetikk bør ikke overvurderes. Studenter må først og fremst sette seg grundig inn i kjensgjerningene, før de kan våge seg ut i mer spekulative konklusjoner. Forfatteren gir således bevisst avkall på alle fylogenetiske diskusjoner, anfører ikke et eneste »stamtre« og sløyfer også alt hva alminnelig paleontologi heter, og henviser her til de geologiske lærebøker. Man kan nok respektere et slikt synspunkt, men jeg synes det er mindre heldig i en lærebok beregnet på studenter så fullstendig å forbigå alle disse meget viktige problemer. Studentene får ikke begrep om det store arbeid som er utført og som utføres til stadighet akkurat på det fylogenetiske felt. En læreboks oppgave er ikke å

fremheve et eller annet mer eller mindre ekstremt syn på problemene, men å gi et generelt overblikk.

Boken er etter forfatterens utsagn beregnet som en innføring i emnet. Studentene må søke videre opplysninger i spesiallitteraturen, som »im Text mehrfach angegebene sind«. Dette er en sterk overdrivelse, boken er usedvanlig fattig på litteraturhenvisninger. Når det gjelder de to første korte innledende kapitler så må en litteraturliste på 22 titler ansees som tilstrekkelig, selv om den er ensidig og ufullstendig (mangler bl. a. amerikansk og engelsk litteratur). Vender man seg imidlertid til den systematiske del så er litteraturhenvisningene meget mangelfulle og ujevnt fordelte. Man finner således bare 7 arbeider om hvirvelløse dyr (av dem 3 om svamper!), og 13 om hvirveldyr (av dem 3 av forfatteren selv).

Alt det ovenfor nevnte er mindre bra, men verre er det, når man begynner å se nærmere på forfatterens beskrivelser. For det første er boka uklar og rotet skrevet. Man savner ofte balanse — et enkelt trekk kan bli diskutert meget inngående, mens andre, minst like viktige er såvidt nevnt. Selv om antall av tegninger er forholdsvis stort og selv om forfatteren forsikrer at det er blitt lagt særlig vekt på »gute, moderne Abbildungen«, så må man si at billedstoffet ikke er på høyden. Det er benyttet en rekke gamle travere fra forrige århundre, mens de mer moderne tegninger ofte mangler. Man mangler også fullstendig alle mer skjematisk figurerte forklaringen av dyrenes bygning.

På mange steder i teksten støter man på helt eller delvis gale opplysninger, som kan være så misvisende at de forringer bokens verdi overordentlig sterkt og svekker tilliten til forfatteren. Jeg kan ikke her gjennomgå disse feil, men vil bare nevne noen ganske få eksempler. Ved beskrivelsen av graptoliter kommer forfatteren med en rekke helt gale og misvisende opplysninger. Heller ikke beskrivelsene av f. eks. brachiopoder og arthropoder er tilfredsstillende. Det samme gjelder også hvirveldyrene. Her finner man både direkte feil og unøyaktigheter. Således mener forfatteren at viseralbuer hos tetrapoder gir opphav til »Gehörknöchelchen usw.«. Han tilskriver finnefoll-teorien til Gegenbauer, som var dens motstander. Han finner svømmehud »zwischen den Zehen« hos flygeøgler, som dessuten var pelskledd! Ved behandlingen av primater er de første mennesker nesten ikke omtalt, således nevnes neandertaleren overhodet ikke osv.

Den siste setning i boken er så karakteristisk, at jeg faller for fristelsen til å gjengi den her: »In psychologischer Hinsicht trennt ihnen (= mennesker) von den Tieren jedenfalls eine so große Kluft, daß man neben dem Pflanzen- und Tierreich noch ein *Menschenreich* (!) zu unterscheiden hat« (uthevet her).

Jeg synes at Kuhns bok vanskelig kan anbefales. Det er bare å beklage at den første tyske lærebok i paleontologi etter krigen er så lite tilfredsstillende.

A. Heintz.

Revue de géomorphologie dynamique, redigert av A. Cailleux og J. Tricart, utgitt av Société d'édition d'enseignement supérieur (Paris).

Første hefte av dette nye tidsskrift er nylig utkommet. Hensikten med tidsskriftet er å lette adgangen til publikasjon av avhandlinger og notiser fra geomorfologien og de vitenskaper som er knyttet til eller er avhengig av denne. Det skal utkomme med seks hefter i året, hvert på 48 sider (to hefter kan slås sammen, for å unngå en oppdeling av eventuelle viktige artikler som er for lange til å få plass i ett). I hvert hefte er det meningen å ha en originalavhandling, som ikke i noe tilfelle skal være detaljstudier av utelukkende lokal interesse. Det er også meningen, såvidt mulig, i hvert hefte å ha en kort anmeldelse av ny geomorfologisk litteratur, og meddelelser, referater o. l. av interesse.

Det er lagt an på å gjøre tidsskriftet rimelig i pris og lettvtint å trykke, og det er derfor valgt reproduksjon i fotolitografi. Det kan derfor ikke reproduseres fotografier (de må omtegnes), men til gjengjeld er det meningen at det skal være rikt illustrert med tegninger. Utgiverne vil sørge for omtegning av fotografier for forfattere som ønsker en slik ordning. — Det foreliggende hefte ser meget vellykket ut, er behagelig å lese, og inneholder tallrike klare og gode tegninger.

Tidsskriftet er ment å skulle være et bindeledd mellom de forskjellige vitenskapsmenn som er interessert i geomorfologi, geografer, geologer, petrografer m. m., og er støttet av en rekke franske og utenlandske geografer og geologer. — Redaktørene håper videre at tidsskriftet skal kunne bli et bindeledd mellom franske og utenlandske geomorfologer. Avhandlingene publiseres på fransk, men alltid med et engelsk resymé. Likeledes skal alle figurtekster og innholdsfortegnelser være på begge språk.

Første hefte inneholder en artikkel av de to redaktører: »Un type de solifluction: Les coulées boueuses.«, på 42 s. og med 15 figurer (tegninger). Dessuten et kort referat fra Congrès International de Géographie i Lisboa 1949, og litteraturanmeldelser.

Prisen for årsabonnement i utlandet er 650 fr. (13 kr.), adresse: 5, Place de la Sorbonne, Paris 5.

Paris, mars 1950.

Chr. C. Gleditsch.